

Autosnelweg A8

A8

Salzburg - ABD Karlsruhe

[Deel 1 - Salzburg - ABK Inntal \(A12\)](#)

[Deel 2 - ABK Inntal \(A12\) - ABK Munchen-Sud \(A99\)](#)

[Deel 3 - ABK Munchen-Sud A99 - ABK Munchen Eschenried A99](#)

[Deel 4 - ABK Munchen Eschenried \(A99\) - ABK Ulm \(A7\)](#)

[Deel 5 - ABK Ulm \(A7\) - ABK Suttgart \(A831\)](#)

[Deel 6 - ABK Suttgart \(A831\) - ABK Leonberg \(A81\)](#)

[Deel 7 - ABK Leonberg \(A81\) - ABK Karlsruhe \(A5\)](#)

[Begin van het document](#)

De Autobahn = 507 km lang.

Van Salzburg naar Karlsruhe.

** = Bundesstraße = Europaweg.**

Uitrit. Salzburg.

Salzburg ± 150.000 inwoners. (Geboortestad van Mozart)

- Hoofdstad van het gelijknamige Bundesland.
- Internationale bekendheid vooral dankzij de Festspiele en de Mozartcultus (Salzburg is Mozarts geboortestad).
- Stad ligt op een plek waar de wilde Noordelijke Kalkalpen, de zachtglooiende heuvels van het Salzkammergut en de uitgestrekte Beierse vlakte samen komen.
- Niet alleen toeristen industrie, veel midden en kleinbedrijven.
- Stad ligt op beide oevers van de Salzach; op de linker oever ligt de oude stadskern.
- Hier zijn o.a, het schloss Mirabell en de prachtige Mirabellgarten gelegen, evenals het huis waar Mozart van zijn 7de tot zijn 31de jaar woonde.
- Mede gezichtsbepalend voor Salzburg is de Hohensalzburg; het grootste volledig bewaard gebleven middeleeuwse kasteel van Europa.
- Ook de vele kerken, waarvan de Dom het imposantste is, zijn medebepalend voor het stadsbeeld.
- Natuurlijk mag men het Mozart Geburthaus niet overslaan, evenmin als het oudste en bekendste café van Salzburg, Tomaselli.
- De barokke kerken en paleizen weerspiegelen de religieuze en wereldlijke aspiraties van de vorstaartsbisschoppen in de 17de en 18de eeuw; Salzburg moest het Duitse Rome worden.
- Vandaar dat men ook in de omgeving van de stad verschillende aartsbisschoppelijke paleizen en parken aantreft.
- Ook meerdere bedevaartsoorden liggen rondom Salzburg, zoals Maria Plain en Grossgmain.

Uitrit 0

Knoten: Salzburg.

Linz - Wenen.

München.

Knoten Salzburg

- Kruising met de A10 richting Villach en Klagenfurt, de route naar Joegoslavië.

Salzkammergut

- De Salzkammergut is het merengebied van Oostenrijk.
- Vele van de zgn. Seen zijn ideale stekken voor watersporters.
- De meren zijn in een mooie omgeving gelegen.
- De bergen, bossen en kastelen geven deze streek haar bijzondere karakter.
- Prachtige panorama's:aan de Vordere Gosausee de sneeuwtoppen van de Dachstein, aan de groene Almsee het Totes Gebirge.
- Wandelingen en bergtochten zijn in deze streek een ware belevenis.
- De streek staat ook bekend om haar zoutmijnen; deze hebben voor welvaart Bezorg. Maximiliaan I stelde destijds zoutwinning onder zijn "Kammer" (later het ministerie van financiën).
- Vandaar de naam Salzkammergut.

Grens met Duitsland Bad Reichenhall de Oostenrijkse gaat over in de Duitse Deze volgen richting München.

km 125 uitrit Swarbach.

km 122 uitrit 115.	B20 Bad reichenhall.	
Bad Reichenhall.	B20 Piding – Freilassing.	

Bad Reichenhall ± 14.530 inwoners.

- Drukke "Staatsbadplaats" met zoutwaterbronnen.
- Gelegen in het komvormige dal van de Saalach.
- Goede zomerverblijfplaats.
- Doch is ook als wintersportplaats van betekenis.
- het skiën wordt beoefend op de hellingen van het "Latten-hebirge".
- De "Predigstuiol" (1513 m) is per kabelbaan bereikbaar.
- Sinds 1846 worden de 16 zoutwarmwaterbronnen en modderbaden al aangewend ter genezing van diverse ziekten.
- Het water heeft een zoutgehalte tot 24%.
- Het water wordt gebruikt voor drinkkuren, baden en inhalatie.
- De zoutwinning heeft er reeds eeuwen een belangrijke rol gespeeld.
- Dagelijks wordt er 125 ton zout gewonnen.
- Reeds de Kelten en Romeinen wonnen hier zout.
- Aangezien hier warmwaterbronnen zijn, kon hier in 1930 reeds het zout onderaards met warm water worden opgelost en de zoutoplossing naar boven worden gepompt.
- Dat was voor het eerst in de wereld dat dit principe kon. worden toegepast
- In het gehele gebied rond Salzburg, zowel op Duits als Oostenrijks grondgebied is de zoutwinning nog steeds een belangrijk economisch gebeuren.
- De snelweg loopt nu over het viaduct over de rivier de Saalach, dat 163 meter lang en 14 meter hoog is.
- De grensovergang naar Oostenrijk (bij Salzburg) is bereikt en daarmee het einde van de A8.

 Bad Reichenhall.	Bad Reichenhall.
---	---

km 117 uitrit 114. Anger.

8

Anger

- Op een plateau aan de voet van de Höglberg (827 m) gelegen.
- Zomerverblijfplaatsje omgeven door bossen en weiden.
- Koning Ludwig I prees dit dorp als het mooiste dorp van Beieren.
- Geen wonder want zijn geliefde Lola Montez woonde hier:
- Dit laatste gedeelte voor de Oostenrijkse grens voert door een prachtige omgeving.
- Vanaf de parkeerplaats bij de uitrit Bad Reichenhall een prachtig uitzicht op de omgeving met name naar het zuiden op de burcht Staufeneck en de berg Hochstaufen (1771 m.)
- De burcht werd in de 13de eeuw gebouwd en verbouwd in de 16de eeuw en was tot 1803 bezit van de Aartsbisschoppen van Salzburg.

**km 107 uitrit 113.
Neukirchen.**

8

Neukirchen

- Het gelijknamige plaatsje ligt direct links bij de uitrit.
- Rechts de "Grosse Kachelstein" (1234 m)
- Rechts loopt de weg nu langs het "Telsen-gebergte" met als hoogste punt de "Stoisser" (1333m).
- Juist voor het viaduct over de Atzlbach (210 m lang en 26 meter hoog) is een parkeerplaats die is aangelegd om te kunnen genieten van het prachtige uitzicht op het gebergte van het Salzkammergut in Oostenrijk.
- Ook voor het viaduct over het "Loftal" is daarvoor een parkeergelegenheid.
- Het Loital viaduct is 308 meter lang en 42 meter hoog.
- Ongeveer 1 km, voorbij het Loftal ligt links van de weg het kleine dorpje Höglwörth.
- In de directe omgeving de "Höglwörthsee".
- Op een schiereilandje in het meertje staat een klooster uit 1125.
- De in barokstijl opgetrokken kerk er naast is uit 1689.

km 100 uitrit 112. Traunstein-Siegsdorf.	Traunstein.	
	Siegsdorf.	

Traunstein/Siegsdorf

- De belangrijke plaats Traunstein ligt op een afstand van 6 km noordelijk van de afrit.
- In het dal van de Weisse Traun zuidelijk van de snelweg ligt de eveneens belangrijke plaats Ruhpolding.
- De plaats Siegsdorf ligt direct rechts bij de afrit.

Traunstein ± 15.500 inwoners.

- Ligt op een plateau aan drie kanten omspoeld door de rivier de Traun druk bezocht Kneipp-Kurort
- In de jaren 1617/1619 bouwde men een 30 km lange houten "zoutleiding" van de zoutmijnen bij Bad Reichenhall naar Traunstein.
- De zoutoplossing werd hier door vervoert en bij Traunstein verder verwerkt tot zout, het mag de "oudste pijpleiding ter wereld" worden genoemd.
- In 1810 werd de leiding tot Rosenheim verlengd.
- In 1817 werd nog de zout leiding van Bad Reichenhall naar Berchtesgaden in bedrijf genomen.
- Interessant is dat daarbij een hoogteverschil van 336 meter moest worden overwonnen waarvoor men een "Solehebemaschine" heeft geconstrueerd, die toen de "grootste kunst machine" ter wereld werd genoemd.

Ruhpolding ± 6500 inwoners.

- Gelegen in het dal van de Weisse Traun, bekend is het marmer dat hier in de omgeving wordt gedolven,
- Het wordt aangeduid met "Ruhpoldinger Marmer".
- In de omgeving nog een enkele "Hammerschmieden".
- Het zijn oude smederijen waar o.a. de "koebellen" werden gemaakt.
- Vandaar de naam "Glockenschmieden".
- Deze smederijen stonden bekend om de vervaardiging van zeer goede producten.
- Zo werd de eerste Himalaya-expeditie in 1937 uitgerust met pikhouwelen vervaardigd in een Hammerschmiede in Ruhpolding.
- Het is mogelijk aan de smederij een met de hand gemaakte koebel te kopen.

Sieasdorf ± 3500 inwoners.

- Ligt rechts van de snelweg.
- Zomerverblijfplaats doch er wordt, ook wintersport bedreven.
- in de dorpskerk met spitse toren is een 140 m² groot schilderij te bewonderen van de grote stadsbrand van Traunstein in 1704.
- Spitse torens vallen op een gebied waar de "Zwiebelturm" normaal is.
- In de periode van de Barok bouwden sommige parochies uit "geldingsdrang" of om op te vallen een spitse toren, en maakten deze dan tevens hoger dan de torens met een 'uivormige" spits in de omgeving
- De uitrit Traunstein/Siegsdorf is tevens te benutten voor een bezoek aan de bekende plaats Inzell, waar de beroemde ijsbaan is, waarvan ook de Nederlandse kernploeg gebruik maakt
- Bij deze uitrit wordt de 8306 gekruist, een onderdeel van de "Deutsche Ferienstrasse Alpen Ostsee"
- Het gebied de "Chiemgau gaat hier over in de "Rupertiwinkel" zo genoemd naar de eerste missionaris uit Salzburg, bisschop Rupertus.
- Dit zuidoostelijk gedeelte van Beieren is enige malen in bezit geweest van de aartsbisschoppen van Salzburg.
- De bouw van de boerderijen in dit gebied vertonen veel overeenstemming met die in het Salzburgerland.
- Het bovenste deel is namelijk me hout bekleed en de nok van het dak is van voren en aan de achterkant schuin aflopend.

km 99 uitrit 111. Scheinbach.
--

km 96 uitrit 110. Bergen.

Bergen

- Plaats heeft kabelbaan naar de Hochfelln (1670m).
- Is een "Kurort"
- Direct na de afrit wordt het viaduct over het dal bij Bergen gepasseerd, het is 385 meter lang en heeft een hoogte van 41,5 meter .
- Onder het viaduct loopt tevens de belangrijke spoorweg van München naar Salzburg. (tevens Oostenrijkse treinen van Innsbruck naar Salzburg)

km 90 uitrit 109. Grabenstatt.	Winkl.	
	Moosen.	

Grabenstätt

- Goede uitrit voor een tocht rond de Chiemsee en naar de belangrijkste plaats op de oostelijke oever Chieming.

km 88 uitrit 108. Übersee.	
-----------------------------------	--

Feldwies

- De plaatsen Feldwies en Übersee liggen rechts van de route en Seethal en Baumgarten links.
- Vanuit Feldwies bootdiensten naar de eilanden in de Chiemsee
- De snelweg kruist dan de Tiroler Ache één van de rivieren die de Chiemsee water doen toevloeien.
- Het mondingsgebied van deze rivier valt onder de natuurbescherming.

Tiroler Ache

- Het is een rivier met vele namen.
- Ontspringt als "Jochberger Achen" op de Pass Thurm tussen Kitzbühel en Mittersill in Tirol.
- Juist voor Kitzbühel verandert de naam in Kitzbühel Ache en wordt later in Tirol de Kössener Ache en in Beieren de Tiroler Ache.
- Het dal van de Tiroler Ache deelt de keten van de Chiemgauer Berge in twee groepen te weten.
- Rechts de Kampenwand (1669 m) en de Hochplatte (1586 m) en links het tweelingpaar de Hochgern (1774 M) en de Hochfelln (1670 m)

km 79 uitrit 107. Felden.	
----------------------------------	--

Felden

- Gelegen op de zuidelijke oever van de Chiemsee ook vanuit de haven van Felden vertrekken lijkdienstboten naar de eilanden in het meer en plaatsen aan de oevers

Chiemsee. Km 81				
------------------------	--	--	--	--

Chiemsee

- Het grootste meer van Beieren.
- Gelegen in de streek "Chiemgau".
- Oppervlakte 85 km².
- 5 tot 15 km breed en 10.7 km lang.
- grootste diepte 75 meter.
- Het meer wordt gevoed door de rivieren de Prien en de Tiroler Ache.
- Het water wordt afgevoerd door de rivier de Alz, een zijrivier van de Inn, die het meer aan de noordelijke oever verlaat.
- In het meer liggen drie eilanden t.w.: Herreninsel, Fraueninsel en het Krautinsel.

Herreninsel

- Op het eiland staat het Schloss Herrenchiemsee, één der sloten gebouwd door koning Ludwig II.
- Het is een getrouwe copy van het slot van Versailles.
- Het is echter niet geheel afgebouwd.
- De bouw vond plaats in de jaren 1878/1885 door de bouwmeesters Georg Dollman en Julius Hoffman.

Het Herreninsel is 250 ha groot en grotendeels met bos bedekt.

Fraueninsel

- Grootte 9 ha.
- Op het eiland een Benedictijner klooster, waarvan een deel in gebruik als meisjes internaat.
- De kloosterkerk heeft een mooi interieur.

Krautinsel

- Op het eiland wordt door kloosterlingen tuinbouw bedreven, doch is onbewoond.
- De snelweg loopt nu langs de zuidelijke oever van de Chiemsee door een moerasgebied het "Damberger Fiz" geheten waarvan het Chiemsee Moos een onderdeel is.
- Links van de weg staat het "Rasthaus am Chiemsee" dat nog steeds vakantiecentrum is.
- De aanleg van de snelweg door dit moerasgebied is met veel moeite gepaard gegaan, gezien de slappe bodemgesteldheid.

km 77 uitrit 106. Bernau.	B305 Bernau am Chiemsee.	
	Prien am Chiemsee	

Bernau

- Een typisch Beiers plaatsje - "Luftkurort" en zomer- en winterverblijfplaats - er wordt nog 't aloude "meiboomdansen" in ere gehouden (dansen rond de meiboom).
- Met de oprichting van een versierde meiboom wordt uiting gegeven aan de vreugde dat de natuur weer is ontwaakt.
- Rond de meiboom verzamelden zich diegenen die van werkgever wilden veranderen of werk zochten.
- Rond de meiboom zochten jongeren verking.

Prien am Chiemsee 5500 inwoners.

- Middeleeuws stadje gelegen aan de westelijke oever van de Chiemsee.
- Prien-Stock is de even oostelijk gelegen havenplaats, vanwaar de boven vertrekken naar de eilanden in het meer.
- Tussen Prien en Stock rijdt een ouderwetse stoomtrein.
- Tevens goede uitrit voor een tocht rond de Chiemsee, een rit van 18 kilometer.

km 71 uitrit 105. Frasdorf.	Frasdorf.	
	Höhenberg.	

Frasdorf

- Ligt direct rechts van de weg. "Kuuroord" voor drinkkuren.
- Het water komt uit de "Rupertus-bron", omgeven door bossen en alpenweiden.
- Één der mooiste en vriendelijkste wintersportplaatsen in de omgeving.
- Bergen tot 1600 meter hoogte (Chiemgauer Berge) in de naaste omgeving.
- Enkele honderden meters verder naar het oosten wordt de rivier de Prien gekruist.
- Deze ontspringt op de hellingen van de "Zahmer Kaiser" een deel van, het Kaiser Gebirge in Oostenrijk, en mondt uit in de Chiemsee even ten noorden van de plaats Prien.
- Hier en daar ontdekken we in het landschap kerken en kerkjes met een voor Beieren zo karakteristiek "Zwiebelturm".

km 65 uitrit 104. Achenmühle.	
--	---

km 61 uitrit 103. Rohrdorf.	
------------------------------------	---

Rohrdorf

- Het dorp ligt rechts van de weg - in de verte rechts zijn de toppen van de Chiemgauer Berge zichtbaar (toppen tot 1800 m.)
- Nu begint het gebied dat de Chiemgau wordt genoemd
- De oostrand van het Rosenheimer bekken is in ruime mate voorzien van zand, kiezel, grint en losse stenen afkomstig en gevormde in de laatste ijstijd.
- Het is een morenenlandschap gevormd door de Inngletscher.

km 58 uitrit 102. Rosenheim.	B15 Rosenheim.	
	B15 Raubling	

Rosenheim ± 35.000 inwoners.

- De stad ligt 5 km. noordelijk van de afrit
- Gelegen aan de samenvloeiing van de Mangfall en de Inn.
- Industrie : brouwerijen; zuivel en een lucifersfabriek.
- Zeer belangrijk spoorwegknooppunt - Gervais Danone AG een zuivelbedrijf, dat ook over een eigen K.I.-station beschikt met 30 stieren.
- Voor de zuivelproducten is melk uiteraard de grondstof.
- Het bedrijf heeft 330 medewerkers.
- De melk wordt met 22 moderne melktankwagens van verzamelpunten gehaald.
- Aan de levering van melk doen 2200 boeren bedrijven mee.
- Per dag wordt 300.000 liter melk verwerkt tot drinkmelk; kaas, kwarkproducten etc.
- Rechts in de verte is het hooggelegen slot bij het dorp Neubeuern am Inn te zien (16de eeuw)
- De snelweg is nu tot de plaats en uitrit Bernau onderdeel van de Duitse Alpenstrasse.

Autosnelweg A8

Deel 2

ABK Inntal (A12) - ABK Munchen Sud (A99)

[Deel 1 - Salzburg - ABK Inntal \(A12\)](#)

[Deel 2 - ABK Inntal \(A12\) - ABK Munchen-Sud \(A99\)](#)

[Deel 3 - ABK Munchen-Sud A99 - ABK Munchen Eschenried A99](#)

[Deel 4 - ABK Munchen Eschenried \(A99\) - ABK Ulm \(A7\)](#)

[Deel 5 - ABK Ulm \(A7\) - ABK Suttgart \(A831\)](#)

[Deel 6 - ABK Suttgart \(A831\) - ABK Leonberg \(A81\)](#)

[Deel 7 - ABK Leonberg \(A81\) - ABK Karlsruhe \(A5\)](#)

[Begin van het document](#)

Km 56 Uitrit 101 Autobahn Kreuz: Inntal.	93	8	München.	8
	8	8	Salzburg.	

km 50 uitrit 100. Bad Aibling.	Bad Aibling.	8
	Bad Feilnbach.	

Bad Aibling ± 8500 inwoners.

- De stad ligt op een afstand van 5 km. links van de weg.
- Modderbadplaats gelegen aan de monding van de Glonn en Mangfall.
- Bezienswaardig is het in 1978 in gebruik genomen grote hallenbad van het Kurhaus.
- Het bad wordt verwarmd door zonne-energie en de ongebruikte warmte van de modderbaden, een vinding van de plaatselijke architect Klaus Kunze.
- De route loopt al enige kilometers door een moeras gebied, het "Weitmoor" geheten.

   Irschenberg. Km 41	8
--	--

km 41 uitrit 99. Irschenberg.	B472 Miesbach.	8

Irschenberg

- De uitrit is tevens te gebruiken voor een bezoek aan het wegrestaurant en het tankstation, vanaf het restaurantterras heeft men een mooi uitzicht op de uitlopers van de Alpen.
- Met name de Wendelstein (1838 m) is goed zichtbaar.
- Ook het weerstation en de televisie en radiozendmast op de top zijn duidelijk herkenbaar (afstand ongeveer 25 km)
- Even voorbij de uitrit ligt rechts het gehucht Wilparting met de Anianus-Marinus-pelgrimskerk.
- Het is een herinneringskerk aan de beide Schotse Monniken die hier in de 7de eeuw het christendom predikten.
- Deze afdaling, van 6%, loopt met een aantal bochten, hoogteverschil over een afstand van ongeveer 9 km. bedraagt 460 meter
- Het is met name in de wintermaanden bij lage temperaturen een gevaarlijk traject en een automatische/ computergestuurde installatie geeft de aan te houden snelheid aan.
- Ook in geval van een nat wegdek is het hier opletten geblazen.

km 31 uitrit 98. Weyern.

Weyern

- Het dorp ligt rechts van de weg en is reeds vanaf de Mangfallbrücke te zien, evenals het gelijknamige klooster.
- Is tevens goede afrit voor een bezoek aan de prachtig gelegen Schliersee (15 km).
- Aan de rechterkant van de weg ligt nog een mooi meertje.
- Het is de Seehamer See.
- Het valt zeker als het geboomte bladeren draagt, niet op.
- Het meer wordt gebruikt als spaarbekken voor een krachtcentrale die in het Mangfalldal staat, en wordt door de rivieren de Mangfall en de Leitzach van water voorzien.
- Dan begint de weg te stijgen en bereiken we bij Irschenberg een hoogte van 716 meter boven AP.
- In 1983 heeft men in de rijbaan in de richting München een volautomatische dooimiddel
- Sproei installatie gebouwd, waarmede gladheid door ijzel en sneeuw kan worden voorkomen.
- Het was niet noodzakelijk geweest de Autobahn over de Irschenberg te laten lopen.
- De toenmalige overheid stond hier echter op, om de "gebruikers van de autobanen van de Führer" te laten genieten van het prachtige uitzicht in zuidelijke richting

km 25 uitrit 97. Holzkirchen.

B318 Gmund am Tegernsee.

Holzkirchen

- Het gelijknamige dorp ligt op een afstand van 3 km rechts van de uitrit.
- Is bekend om de brouwerij ter plaatse.
- Belangrijke kaas- en veemarkt.
- Goede uitrit voor bezoek aan de Tegernsee met de bekende plaats Gmund.
- Goede verbinding met een prachtige route (tussenroute naar Innsbruck) in de omgeving van Holzkirchen is de mooie Teufelsgraben met viaduct voor waterleiding buizen.
- Bij het links van de weg gelegen dorp Unterdarching wordt aardgas gewonnen.
- Bij overdruk in de gasleidingen wordt het gas "afgefakkeld" met andere woorden verbrand, hetgeen langs de route dan is te zien.
- Eveneens links van de route, is op de achtergrond een aantal rood-witte zendmasten te zien. Het zijn de masten van de zender "Radio Free Europe" van de Amerikanen.
- Vijf kilometer voorbij de uitrit Holzkirchen loopt de weg over het grote viaduct gebouwd over het dal van de rivier de Mangfall.
- Het dal is hier zeer diep uitgesleten en het viaduct heeft naast een lengte van 365 meter een hoogte van 68 meter.
- Het is één van de grotere bouwwerken in het net van Duitse snelwegen.
- In 1945 werd het verwoest en het is 1960 geworden voor het viaduct na herstel weer in gebruik kon worden genomen.
- Het eigenaardige van dit viaduct is, dat het ook gebruikt wordt voor voetgangers en rijwielverkeer.
- Onder het wegdek is namelijk een zodanige staalconstructie dat het eenvoudig was deze tevens voor voetgangers en rijwielverkeer te benutten.
- Rechts vooruit is het Mangfall-gebirge te zien.
- Het loopt van de Achenpas op de grens met Oostenrijk naar de grensovergang bij Kiefersfelden.
- De hoogte van de toppen varieert van 1600 tot 1850 meter.

   Holzkirchen. Km 24	Holzkirchen. Km 24 	
---	---	---

Km 15 uitrit 96. Hofoldingen Forst.	Sauerlach. Hofoldingen.	
--	------------------------------------	---

Hofoldingen Forst

- In de omgeving van de uitrit kruist de weg de oude "Römerstrasse" de oude verbindingsweg van Augsburg naar Salzburg.

Autosnelweg A8

Deel 3

ABK Munchen-Sud (A99) - ABK Munchen- Eschenried (A99)

[Deel 1 - Salzburg - ABK Inntal \(A12\)](#)

[Deel 2 - ABK Inntal \(A12\) - ABK Munchen-Sud \(A99\)](#)

[Deel 3 - ABK Munchen-Sud A99 - ABK Munchen Eschenried A99](#)

[Deel 4 - ABK Munchen Eschenried \(A99\) - ABK Ulm \(A7\)](#)

[Deel 5 - ABK Ulm \(A7\) - ABK Suttgard \(A831\)](#)

[Deel 6 - ABK Suttgart \(A831\) - ABK Leonberg \(A81\)](#)

[Deel 7 - ABK Leonberg \(A81\) - ABK Karlsruhe \(A5\)](#)

[Begin van het document](#)

Uitrit 95 Autobahn Kreuz: München-Süd.		 Ring om München.	
		 Karlsruhe – Salzburg.	

Km 07 Uitrit 94. Taufkirchen-Ost.	
--	---

Km 03 Uitrit 92. München-Perlach.	
--	---

Olympisch stadion

- Bijna 7 .000 plaatsen.
- Beregen - en verwarmingsinstallatie (20 km).
- 54% overdekt door tentdak.

Tentdak

- 74.800 m² - grootste dak ter wereld.
- Overdekt deel van het grote stadion -Olympia-hal zwemstadion en buitenterreinen.
- Hangt aan pijlers d.m.v. gevlochten draden (12).
- Totale draadlengte 1771 km München-Londen.

Televisietoren - Olympiatoren

- 290 meter hoog, omwentelingsnelheid, 53 minuten.
- restaurant op 180 meter hoogte.
- Totaalgewicht 52.500 ton.
- Noodtrappenhuis met trap: 1230 treden.

Parkaanleg

- 3100 oudere bomen geplant, 100.000 struiken/heesters gepoot.
- Wegen aangegeven door verschillende boomsoorten.
- Olympia berg puin van 66 bombardementen in verwerkt.
- Meer gegraven nodig voor afvoer water van het enorm dak.
- Karpers in het meer gepoot om dit biologisch schoon te houden en de groei van planten algen te beperken

Km 01 Uitrit 91. München-Ramersdorf.	
---	---

München ± 1.300.000 inwoners.

- Na Berlijn en Hamburg de derde stad van de B.R.D.
- Hoofdstad van het land Beieren.
- In de 12de eeuw gesticht door Hendrik de Leeuw als tol- en handelsplaats en toen "Zu den Mönchen" geheten.
- In 1505 werd München de hoofdstad/residentie van Beieren.
- Symbool van de stad is de "Frauenkirchen" met twee "uivormige torenspitzen" van elk 99 meter hoog (lift in de torens).
- De stad heeft vele musea w.o. , het brouwerijmuseum (in het Stadtmuseum), het "Deutsche Museum", het grote museum der techniek, het ter ere van de Münchener volkskomiek Karl Valentin gebouwde en naar hem genoemde museum, Münchner Stadtmuseum, staatliche Münzsammlung.
- De "U-bahn" heeft in München een lijnennet van 80 km en de "S-bahn"-lijnen een lengte van 400 km zodat het openbaar vervoer naast de buslijnen over in totaal 480 km. lijnen beschikt.
- In en rond de stad zijn vele grote en bekende industrieën gevestigd w.o.: Siemens - BMW -vrachtwagenfabriek van M.A.N. en autobussen, en 6 bierbrouwerijen.
- Heeft grootste universiteit van de B.R.D. en is vanwege haar Hoge Scholen voor Beeldende Kunst, Muziek en Techniek en haar vele Musea's en Theaters het belangrijkste Culturele centrum van de Bundesrepubliek.
- Handelscentrum van de eerste orde.
- Het stadsdeel Schwabing in het noorden van de stad is de artiestenwijk van München.
- Het centrum van de stad ligt op een hoogte van 530 meter boven AP waardoor de rivier de Isar, waaraan de stad ligt, in het stadsgebied een verval heeft van 30 meter.
- In 1982 werd in München het besluit genomen de parkeermeters op te ruimen.
- Inmiddels zijn alle 4700 meters uit het stadsbeeld verdwenen.
- Binnen de "blauwe zóne" is thans de parkeerschijf verplicht.
- Aangezien het "Olympia-park" in München sinds de spelen in 1972 één der grootste attracties van de stad is.

Autosnelweg A8

Deel 4 ABK Munchen- Eschenried (A99) - ABK Ulm (A7)

[Deel 1 - Salzburg - ABK Inntal \(A12\)](#)

[Deel 2 - ABK Inntal \(A12\) - ABK Munchen-Sud \(A99\)](#)

[Deel 3 - ABK Munchen-Sud A99 - ABK Munchen Eschenried A99](#)

[Deel 4 - ABK Munchen Eschenried \(A99\) - ABK Ulm \(A7\)](#)

[Deel 5 - ABK Ulm \(A7\) - ABK Suttgard \(A831\)](#)

[Deel 6 - ABK Suttgart \(A831\) - ABK Leonberg \(A81\)](#)

[Deel 7 - ABK Leonberg \(A81\) - ABK Karlsruhe \(A5\)](#)

[Begin van het document](#)

Km 1 Uitrit 79. Autobahn Dreieck: München Eschenried	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">8</div> <div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">99</div>	Tellingen van 80 t/m 91. Noordelijke aansluiting van de ring 99 om München	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">8</div>
---	--	--	---

Km 11 Uitrit 78. Dachau-Fürstenfeldbruck.	<div style="background-color: yellow; border: 1px solid black; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">B471</div>	Fürstenfeldbruck. Dachau.	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">8</div>
--	---	--	---

Fürstenfeldbruck ± 20.000 inwoners.

- De plaats ligt ten zuiden van de uitrit op een afstand van 10 km.
- Kneippkurort en een sprookjestuin bij Grafrath.
- De weg loopt nu door het zgn. "Dachauer Moos" een oud moerasgebied, dat echter volledig is herschapen in een vruchtbaar landbouwgebied.
- Het heeft een grootte van 180 km² en is gelegen tussen de rivier de Maisach en de vlakte langs de Isar waarin de grootste stad van Beieren nl, stad München is gelegen.
- Het traject dat door het "Dachauer Moos" loopt is een berucht mistgebied!!
- De rivier de Amper wordt gepasseerd, een rivier die drie keer van naam verandert nl.
- Na het ontspringen in het Ammergerbergte heet zij : Amber.
- In de omgeving van de bekende plaats Oberamgau, verandert de naam in Ammer.
- Na door de Ammersee te zijn gestroomd wordt de naam Amper.
- Tenslotte passeren we de "Autobahnmeisterei München West" en bereiken bij de gelijknamige uitrit de stad München.

Dachau - Stad ± 33.000 inwoners.

- De oude stad Dachau ligt 17 km ten noordwesten van het centrum van München.
- Het centrum van Dachau wordt gevormd door de leuke hooggelegen Altstadt met een 18de eeuwse renaissanceslot.
- Het plaatselijke slot waarvan één der vleugels meer dan 1100 jaar oud is, wordt thans gebruikt voor congressen en culturele samenkomsten.
- Ter plaatse enige industrie: Elektrotechnische apparatuur: metaalwerken en lederwaren.
- In de omgeving werd in 1933 een concentratiekamp opgericht, waar antinazi gezindten en andere politieke tegenstanders van het derde rijk werden geïnterneerd.
- Het is een vernietigingskamp geworden voor dan 230.000 mensen.
- In een Duitse reisbeschrijving staat het volgende over het kamp vermeld: "Das einstige Konzentrationslager ist heute eine stille und würdige weihstätte für die vielen Opfer dieser Zeit".
- Er is een verbinding tussen Dachau en Madurodam.
- In Nederland studeerde bij het begin van de oorlog een student uit Venezuela met de achternaam Maduro.
- Deze jongeman werd door de Duitsers afgevoerd naar het concentratiekamp bij Dachau, waar hij is omgekomen.
- Zijn ouders hebben een bedrag van f. 25.000 geschonken voor een eeuwig gedenkteken.
- Het is het startkapitaal voor Madurodam geworden

Km 19 Uitrit 77. Sulzemoos.

Maisach.

Dachau – kamp (Gegevens)

- De naam Dachau is over de hele wereld bekend geworden door één van de grote concentratiekampen van de nationaal-socialisten.
- Tussen 1933 en 1945 werden hier meer dan 200.000 `vijanden van het regime' verzameld (o.a. Joden, geestelijken, zigeuners homofielen, communisten).
- Op het terrein van het concentratiekamp is sinds 1965 de **KZ-Gedenkstätte** te bezoeken, het terrein is nog hetzelfde, inclusief wachttorens, hekken en prikkeldraad, er is een reconstructie gemaakt van de barakken.
- De meeste gebouwen zijn namelijk afgebroken.
- Het Wirtschaftsgebäude is blijven staan en is ingericht als museum.
- In de hal vindt u een verklarende brochure, ook in het Nederlands.
- Het museum biedt voornamelijk foto's en documenten en verder een film.
- De onwaardige methoden en de gruweldaden van de nazi's worden niets verhullend besproken.
- Het indrukwekkende geheel wordt door zeer veel mensen uit veel landen bezocht, op maandag is het complex gesloten.
- De KZ-Gedenkstätte ligt aan de oostkant van de stad, 3,5 km van het centrum (Alle Römerstraße., bewegwijzerd).

**Km 24 Uitrit 76.
Odelzhausen.**

8

Odelzhausen

- Deze afrit wordt genomen indien men een bezoek brengen aan het stadje Altomünster, 20 km ten noorden van Odelzhausen.
- Bij dit plaatsje staat een klooster van de orde der Birgittinessen, die dubbelkloosters stichtte d.w.z. twee gescheiden kloosters.
- Eén voor mannen en één voor vrouwen, die samen een juridische eenheid vormden.
- De orde verspreidde zich in 80 kloosters over geheel Europa.
- Centrum was het klooster van Vadstena, dat echter, ondanks grote tegenstand, in 1595 door Karel IX werd opgeheven
- De orde hield zich bezig met religieuze zaken zoals: volksprediking, bijbelvertaling, etc., doch ook met de cultuur w.o. verheffing van de landbouw.
- In de reformatie gingen de meeste kloosters te gronde.
- De "mannelijke kloosters" zijn geheel verdwenen.
- Van de "vrouwelijke kloosters" bestaan nog 10 kloosters waartoe de kloosters in Uden en Weert in Nederland behoren.
- De kloosterkerk is een bouwwerk van de bekende bouwmeester J.M. Fischer uit München, die daarmee het laatste grote in "Rococostijl" gebouwde bouwwerk van Beieren schiep.
- Ongeveer 5 km. verder zien we links van de weg het dorp Lauterbach.
- Op een hoogte is het slot van de graven Hundt zichtbaar.
- De rivier de Maisach waaraan de plaats Dachau ligt, wordt gekruist en direkt daarna de uitrit Dachau/Fürstenfeldbrück bereikt
- De stad Dachau ligt op een afstand van 9 km. ten noorden van de uitrit.

Km 32 Uitrit 75. Adelzhausen.	
--	---

Adelzhausen

- Het gelijknamige dorp ligt links direct aan de weg.
- Op een afstand van ongeveer 25 km. ten noorden van de uitrit ligt de plaats Schrobenhausen,
- centrum van een gebied waar veel asperge teelt plaatsvindt.
- Even voor de volgende uitrit wordt bereikt, zien we links van de weg het slot Odelhausen.
- Het is vroeger bezit geweest van de Hertogen van Beieren.
- Tegenwoordig is het een bierbrouwerij en een land bouwproefbedrijf.
- Op het dak van de brouwerij staat " OPERATOR", hetgeen verband houdt met het feit dat hier het bier is gebrouwen dat werd getapt bij de ingebruikneming van de gerestaureerde Münchener Opera die in de oorlog was verwoest (Beiers Nationaaltheater 1963)

Km 39 Uitrit 74. Dasing.	B300 Friedberg – Augsburg.	
	B300 Aichach.	

Dasing

- Via de 8300 is van hier Augsburg te bereiken evenals de stad Ingolstadt die ten noordoosten van Augsburg ligt.
- Het landschap gaat nu wat veranderen.
- Het wordt heuvelachtig en de groene weiden wisselen af met donkere naaldwouden.
- Hier en daar ziet men nu een "uivormige torenspits" zoals er vele in het land Beieren zijn.

Km 50 Uitrit 73. Augsburg-Ost.	B2 Augsburg.	

Augsburg-Ost

- Rechtstreekse 4-baansverbinding naar de binnenstad.
- Bij deze uitrit kan men de contouren van de stad zien.
- Na passage van het riviertje de Ach loopt de weg door het Derchinger Forst genoemd naar het
- gelijknamige dorp links van de snelweg gelegen.
- Even voor de volgende afrit wordt de rivier de "Paar" gekruist die oostelijk van de stad Ingolstadt in de Donau stroomt.

Augsburg ± 250.000 inwoners.

- In 1985 bestond de stad 200 jaar; zij is met Passau - Trier - Regensburg en Kempten één van Duitslands oudste plaatsen.
- Derde stad in grootte van het land Beieren.
- Hoofdstad van Schwaben, gesticht door keizer Augustus in het jaar 11 voor Christus.
- Reeds vanaf de 6de eeuw zetel van een bisschop.
- Belangrijk verkeersknooppunt.
- Gelegen aan de Romantische Strasse die van Würzburg naar Füssen in Zuid-Duitsland loopt.
- Een beroemde straat is de Maximiliaanstrasse met het 'Fuggerhaus', vele fontein en oude herenhuizen van de vroegere rijke handelslieden.
- Stad van de rijke bankiers families: Fugger en Welsers.
- De Fuggers waren geldschietters van o.a. Karel de 5e en het Vaticaan.
- De Welsers konden grote delen van Venezuela hun privé koloniën noemen.
- De stad beleefde onder deze geslachten een "rijke" tijd, mede door deze geslachten heeft de stad thans nog vele mooie kerken en een bijzonder fraai stadscentrum.
- De Domkerk St. Maria, gebouwd in de jaren 923 - 1065 heeft een prachtig interieur, 5 van de "glas in loodarme" zijn de oudst van het gehele land.

**Km 53 Uitrit 72.
Augsburg-West.**

B2 Augsburg.

B2 Gersthofen.

Fuggerei te Augsburg

- Een complex van 53 kleine huisjes dat door de Fuggers gebouwd werd voor arme katholieke inwoners van de stad in 1519.
- Het is als het ware een apart stadsdeel afgesloten met poorten.
- De huur is in de loop der eeuwen nooit veranderd en bedraagt nog steeds 1 Rheinlandse gulden dat is 1,71 Dm. per jaar.
- Het complex is ook thans nog van 22 tot 4 uur afgesloten.
- Bewoners kunnen na 22 uur niet meer binnen.
- De zijrivier van de Donau de Schmitter wordt gepasseerd.
- De rivier stroomt bijna 40 km. parallel aan de rivier de Lech die eveneens in de omgeving van de plaats Donauwörth ten noorden van de stad Augsburg in de Donau mondt.
- Dan loopt de weg door de vlakte van de rivier de Lech, waarin ook de grote en belangrijke stad Augsburg ligt.
- De afstand van de weg naar de stad is 4 km.
- Behoudens een enkele torenspits en een hoog gebouw is er van deze grote en belangrijke plaats niets te zien.

De rivier de Lech.

- De rivier de Lech wordt gepasseerd
- De rivier, ontspringt in de zuidelijke Allgäuer Alpen in Vorarlberg van Oostenrijk, doorstroomt het Lechtal, en mondt van rechts in de Donau uit, 285 km lang. Belangrijkste zijrivier is de Wertach.
- We komen in een deel van het gebied waar Keizer Otto I in 955 de Hongaren versloeg en daarmee Europa waarschijnlijk heeft bewaard voor overheersing door de Barbaren.

Enkele van industrieën

- Textiel (bekend is de Augsburger Kammgaren Spinerei).
- Bierbrouwerijen.
- Messerschmitt-fabrieken.
- De M.A.N. vrachtwagens en bussen worden in München, Braunschweig en sommige onderdelen in Neurenberg gebouwd.

Ballonfabriek See und Luftausrüstung AG

- Hier werd de speciale ballon gemaakt waarmee Auguste Piccard als eerste mens een hoogte wist te bereiken van 15.781 m. en daarmee de eerste mens was die in de stratosfeer kwam (1931).

Km 56 Uitrit 71b. Neusäß.	
----------------------------------	---

 Edenbergen. Km 58	
--	---

Km 65 Uitrit 71a. Adelsried.	
-------------------------------------	---

Adelsried

- Op de achtergrond een televisiemast op de 547 meter hoge "Buchberg".
- Het grote bosgebied ten noorden van de weg is het "Grosser Wald" dat in het verleden bezit was van de zeer rijke familie der Fuggers in Augsburg.
- Met de opbrengsten van hout e.d. uit dit bos werd de bekende "Fuggerei" in de stad Augsburg gefinancierd.

 Lüftenberg. Km 68	
---	--

Km 74 Uitrit 70. Zusmarhausen.	B10 Zusmarhausen.	
	B10 Burgau.	

Zusmarshausen

- Gelegen in het dal van de rivier de Zusam.
- Was in vroeger dagen een rustpunt langs de handelsroute van Ulm naar Augsburg.
- In Hotel Post ter plaatse hebben o.a. Napoleon, Russische Tsaren en Beierse rijke kooplieden en heersers geslapen.
- De weg loopt opnieuw door een bosgebied, dat eveneens een deel is van het hiervoor genoemde natuurpark.
- Het is het "Streitheimer Forst".
- In deze omgeving werd de laatste veldslag van de 30-jarige oorlog geleverd.
- Op 17 mei 1648 stonde hier legers van Zweden en Frankrijk tegenover een Beiers-Oostenrijks leger onder aanvoering van Keurvorst Maximiliaan I van Beieren.
- Deze slag werd geleverd ondanks het feit dat de keurvorst reeds in 1647 een wapenstilstand had gesloten.
- Negen kilometer verder naar het oosten staat naast de snelweg de eerste in Duitsland gebouwde "Autobahnkirche" uit 1958.

Km 86 Uitrit 69. Burgau.

Burgau

- Gelegen aan de rivier de Mindel een zijrivier van de Donau.
- De riviertjes de Kamme en de Mindel worden gepasseerd.
- Een enkele kilometer nog en de uitrit Burgau is bereikt.
- Via deze uitrit kan de Burgauer See worden bereikt (indien men in de richting Augsburg rijdt).
- Rijdt men in de richting Ulm dan is het meer bereikbaar via het tankstation.
- Rechts van de weg wordt de spitse toren van een eenzaam staande kerk zichtbaar.
- Het is de toren van de "Kirche Allerheiligen" in de omgeving van het dorp Limbach.
- De autobaan loopt nu door het "Naturpark Augsburg Westliche-Wälder" en wel door het deel dat "Scheppacher Forst" heet.
- Even voor de afrit Zusmarshausen wordt de rivier de Zusam gekruist.
- Het is één van de vele snelstromende zijrivieren van de Donau.

Burgauer See. Km 87

Km 98 Uitrit 67. Günzberg.

B16 Krumbach.

B16 Günzburg.

Günzburg ± 13.500 inwoners.

- Gelegen aan de samenvloeiing van Günz en Donau.
- Oude stad met een mooie markt aan twee zijden afgesloten met een poort.
- Belangrijk cultureel en economische centrum.
- Van grote betekenis is de industrie: textiel, landbouwmachines en handschoenen.
- Zeer bekend is het oude renaissanceslot met de hofkerk aan het Schloss-platz (16de eeuw)

   Leipheim. Km 105

Km 105 Uitrit 66. Leipheim.	B10 Neu Ulm.	
	B10 Günzburg.	

Ulm/Leipheim

- De B10 wordt hier gekruist, die hier een verbinding geeft naar Ulm en naar de plaats Günzburg noordoostelijk van de uitrit gelegen (B10 oude weg Stuttgart/Augsburg).

Leipheim

- Oud stadje met stadsmuren en verdedigingstoren.

Autosnelweg A8

Deel 5 ABK Ulm (A7) - ABK Suttgard (A831)

[Deel 1 - Salzburg - ABK Inntal \(A12\)](#)

[Deel 2 - ABK Inntal \(A12\) - ABK Munchen-Sud \(A99\)](#)

[Deel 3 - ABK Munchen-Sud A99 - ABK Munchen Eschenried A99](#)

[Deel 4 - ABK Munchen Eschenried \(A99\) - ABK Ulm \(A7\)](#)

[Deel 5 - ABK Ulm \(A7\) - ABK Suttgard \(A831\)](#)

[Deel 6 - ABK Suttgart \(A831\) - ABK Leonberg \(A81\)](#)

[Deel 7 - ABK Leonberg \(A81\) - ABK Karlsruhe \(A5\)](#)

[Begin van het document](#)

Km 112 Uitrit 65. Autobahn Kreuz: Ulm – Eichingen	8	7	Kempten–Füssen–Fernpass	8
	7	7	Würzburg–Kassel–Hamburg	

Km 116 Uitrit 64. Oberreichingen.	8
--	--

Km 119 Uitrit 63. Ulm-Ost.	8
-----------------------------------	--

Ulm

 ± 110.000 inwoners **(geboortestad van Albert Einstein)**

- De grote stad Ulm op de grens van Baden-Württemberg en Beieren heeft zich ontwikkeld tot één van de belangrijkste Donausteden.
- Men spreekt wel van de hoofdstad van Oberschwaben, maar de bevolking van het platteland is daar niet altijd zo gelukkig mee.
- Het feit dat men in de 16de eeuw koos voor de Reformatie, terwijl Oberschwaben altijd katholiek gebleven is, betekende toch een haast vanzelfsprekende psychologische en culturele afstand.
- Het moderne Ulm vormt een belangrijk knooppunt voor het weg- en spoorwegverkeer in Duitsland, het heeft belangrijke industriële vestigingen en een universiteit met befaamde faculteiten voor natuurwetenschappen en geneeskunde.
- Men is er trots op dat hier in 1879 de man geboren werd, die met zijn inzichten revolutionaire ontwikkelingen in de natuurkunde zou veroorzaken: **Albert Einstein.**
- Gelegen aan de Donau.
- Is een universiteitsstad en heeft een Technisch Hogeschool.
- Dé bezienswaardigheid is de, na de Dom van Keu grootste gotische bouwwerk van Duitsland "Fraumünster".
- De bouw begon in 1377 en duurde in eerste instantie tot 1488.
- 500 jaar later nl. in 1890 verhoogde men de toren tot 161 meter, die daarmee de hoogste kerktoren ter wereld werd.
- De kerk heeft vele kunstschaten waarbij zeker het koorgestoelte kan worden genoemd, dat is gesneden door de kunstenaar Jörg Syrlin.
- De stadskern is tijdens de tweede wereldoorlog zeer zwaar beschadigd, doch volledig hersteld, en rond de markt aangepast aan de moderne tijd.
- Een bekend museum ter plaatse is het broodmuseum, waar men de geschiedenis van het brood door de eeuwen heen kan volgen.

Km 124 Uitrit 62. Ulm-West.	B10 Ulm.	
	B10 Stuttgart.	

- Goede uitrit voor het stadscentrum - tevens goede uitrit in de richting Kempten, daar de weg volledig vierbaans is en er in het stadsgebied geen stoplichten behoeven te worden gepasseerd.
- Hoewel de stad Ulm niet vanaf de A8 zichtbaar is toch een paar aantekeningen.

Aichen. Km 138

Km 141 Uitrit 61. Merklingen.	
--------------------------------------	---

Merklingen

- Het dorp ligt rechts van de weg, doch alleen de uivormige toren is zichtbaar.
- Het landschap is vrij afwisselend, dan weer vergezichten over landerijen en zo nu en dan onderbroken door bossen.

Km 151 Uitrit 60. Hohenstadt-Laichingen.	Laichingen.	
---	--------------------	---

Wiesensteig ± 2600 inwoners.

- De plaats bestond reeds in 861, de naam zou ontstaan zijn van de oude naam van de stijging die we berijden en "Wiesonsteiga" heette.
- Het dorpsbeeld wordt beheerst door de Pfarrkirche.
- Dit prachtige gedeelte loopt de weg door een tunnel, die door het bovenste deel van de Lämmerbuckel is geboord.
- Deze 640 meter lange tunnel is tijdens de tweede wereldoorlog gereed gekomen, de tunnel gebruikt als productiehal voor bommen, de ingangen waren afgesloten met gepaneerde deuren, zeker is dat het een "bomvrije" fabriek was.
- De route werd in 1957 in gebruik genomen, direct na het verlaten van de tunnel komen we in een vlakker gebied.
- Niettemin is het nog een hoogvlakte en waterscheiding tussen Rijn en Donau.
- We zijn dan op 785 meter boven AP en het water ten westen en noordwesten van de gebergte vloeit naar de Rijn, waardoor het de Noordzee bereikt.
- Het water dat naar het oosten resp. noordoosten stroomt in de Donau terecht en wordt dan afgevoerd naar de Zwarte Zee.

Km 157 Uitrit 59.Mühlhausen.	B466 Geislingen a.d. Steige.	
---	-------------------------------------	---

- Bij de **uitrit Mühlhausen** splitst zich de weg.
- De rijbaan naar het zuiden loopt langs de westelijke helling van het gebergte en de rijbaan in noordelijke richting aan de andere kant van het gebergte.
- De weg loopt daar over een groot viaduct langs de "Drackensteiner Hang" en heet Geislinge Steige het heeft een fors dalingspercentage waardoor oplettendheid is geboden.
- Rechts van dit viaduct loopt in de diepte het "Heidestal" met het dorpje Drackenstein en het grotere Gosbach.
- We vervolgen de beschrijving in Oostelijke richting en zien dan rechts van ons in de diepte het dorpje Mühlhausen im Täle liggen.
- Even verder helemaal ingekapseld door het gebergte het dorp Wiesensteig, prachtig gelegen tegen de "Lämmerbuckel" waarover onze route voert, en in het dal van het riviertje de Fils.

   Gruibingen. Km 160	
---	---

Km 167 Uitrit 58. Aichelberg.	
--	---

Filevorming op en bij het Aichelberg viaduct

- De regelmatige gebruiker van autosnelwegen weet maar al te goed dat filevorming een veel voorkomend verschijnsel is.
- Hoewel dit overal kan plaats vinden, zijn er echter gedeelten van snelwegen, waar dit euvel dagelijks en veelvuldig voorkomt.
- Eén van deze gedeelten was er door berucht nl. het traject over het Aichelberg viaduct, er waren duidelijk aanwijsbare oorzaken.
- Gezien de verkeer intensiviteit van 50.000 voertuigen/24 uur per richting, zou het aantal rijstroken in beide richtingen 3 moeten zijn.
- De constructie van het viaduct, gebouwd in de jaren 30 is echter zodanig dat uitbreiding tot 6 banen technisch niet mogelijk is.
- Een andere oorzaak is dat het traject bochtig is.
- Het verloopt namelijk in de vorm van een "S", en heeft daarbij nog een stijging van 7%.
- Van het passerende verkeer is 25% vrachtwagens, die in verband met de stijging zeer langzaam rijden hetgeen tot gevolg heeft, dat zich op de rechter rijbaan een file bevindt die zich zeer langzaam voortbeweegt.
- Het overige verkeer verplaatst zich met grote snelheid over de linker rijbaan.
- Indien één van deze voertuigen tot stilstand kwam of langzamer moest gaan rijden werd dit door het ,
- achterop komende verkeer te laat opgemerkt en was een aanrijding niet te voorkomen.
- In 1975 vonden er op dit weggedeelte 171 aanrijdingen plaats waarvan 105, dat is 65%, door het achter op een file inrijden.
- Het aantal aanrijdingen/ongevallen bedroeg op dit traject 24 per strekkende kilometer terwijl dit op de Duitse snelwegen normaal beperkt blijft tot 2.
- Om de verkeersveiligheid te verhogen ontwikkelde firma Siemens een systeem om de verkeersdeelnemer vroegtijdig te waarschuwen voor filevorming, in mei 1976 kwam de inrichting in werking.
- Vanaf een afstand van 7,5 km. voor het bedreigde weggedeelte, werden om de 500 meter, dus in totaal 15 portalen over de weg geplaatst.
- Op de hierop aangebrachte borden wordt het verkeer met letters en cijfers gewaarschuwd voor filevorming.

Voorbeeld

- Bij filevorming verschijnt het woord "Stau" op de borden en wordt daarbij links en rechts de snelheid aangegeven die moet worden aangehouden.
- 100 - Stau - 100
- Om de 500 meter wordt dit herhaald, waarbij het is te verwachten dat de snelheid steeds lager aangegeven wordt:
- 80 - Stau - 80
- 60 - Stau - 60
- 40 - Stau - 40
- De registratie vindt plaats via contacten in het wegdek die verbonden zijn met een computer.

Geregistreerd worden de volgende gegevens

- **1.** Het aantal voertuigen dat het gebied binnen rijdt.
- **2.** Het aantal voertuigen dat het gebied verlaat.
- Is het aantal binnen gereden voertuigen het dubbele van het aantal dat het gebied verlaat, dan stelt de computer de waarschuwingsinstallatie in werking.
- **3.** de snelheid van het verkeer op de rechter rijbaan.
- **4.** de snelheid op de linker rijbaan.
- Zakt de snelheid op de rechterrijbaan beneden 45 km. en op de linkerrijbaan beneden 75 km. dan wordt het waarschuwingssysteem ingeschakeld.
- Het aantal ongevallen is op dit traject sinds 1976 drastisch gedaald.
- Het blijft echter een route waar men attent dient te rijden.
- De volgende 11 km. bieden een maximum aan natuurschoon.
- Links zijn in de verte een aantal toppen te onderscheiden van het Zwabische-hoogland.
- Het zijn de "Hohenstaufen" 684 meter met burcht; de Hohenrechtberg - 757 meter, eveneens met een burcht en dan de berg Stufen.
- Er zijn meerdere andere toppen te onderkennen, doch het heeft geen zin deze alle op te sommen.
- Vast staat dat de weg over en door de Zwabische Alpen, één der mooiste snelwegroute is.

Km 174 Uitrit 57.
Kirchheim/Teck-Ost.

B465 Bissingen a.d. Teck.

Holzmaden

- Oostelijk van Kirchheim, in het voorland van de Schwäbische Alb, ligt Holzmaden, vooral bekend om het daar gevestigde Museum Hauff.
- Zeer grote en heel bijzondere fossielen kunt u daar zien, zoals een Ichthyosaurus van 3,10 m lang met een pas geboren jong.
- Alle fossielen, waaronder een reusachtige groep versteende zeelelies, zijn hier in de omgeving in de onderste laag van het Juragesteente gevonden (Lias of Zwarte Jura).
- De ouderdom ligt rond de 200 miljoen jaar.
- Geïnteresseerden mogen met een vergunning van het Landesdenkmalamt in Stuttgart zelf in de Holzmadener Schieferbrüchen naar fossielen zoeken.
- Inlichtingen daarover verkrijgt u ook in het museum Hauff.

Schwäbisch Alb

- Een middelgebergte dat hoogten bereikt tussen 700 en 1000 meter.
- Het is een voortzetting van de Zwitserse Jura naar het noordoosten.
- Het was eens de vulkaanrijkste streek der aarde, en het is dus niet verwonderlijk dat de toppen veelal kegelvormig zijn.
- Meerdere toppen zijn gekroond met een oude burcht of kasteel.
- Het is een 'karstgebergte' hetgeen inhoudt dat het gebied sterk kalkhoudend is.
- Aangezien water kalk oplost, ontstaan onderaardse ruimten van velerlei vorm en afmeting.
- Ruim 1000 ruimten heeft men geregistreerd.
- Indien het water in deze ruimten ook nog snel kan verdampen, kunnen "druipsteengrotten" ontstaan, hetgeen in de Zwabische Alpen dan ook is gebeurd.
- In dit gebied vindt men dan ook 70 van deze druipsteengrotten, sterk verschillend in grootte en vorm.
- Het gebergte is ongeveer 200 km. lang en 40 km. breed en loopt van de Fränkische Alb (Augsburg/Bayreuth) tot het Zwarte Woud en de Zwitserse Jura
- Na Kirchheim unter Teck begint de weg sterk te stijgen naar de hoogvlakte van de Zwabische Alpen.

Km 178 Uitrit 56. Kirchheim/Teck-West.	B297 Nürtingen.	
	B297 Kirchheim unter Teck.	

Kirchheim unter Teck ± 35.000 inwoners

- De levendige marktstad Kirchheim ligt vóór de eerste heuvels van de Schwäbische Alb aan de voet van de berg Teck (775 m).
- Boven op de berg ziet u al van verre het spitse torentje van het daar gelegen kasteel Teck.
- De oude kern van de stad is omgeven door een dubbele muur en een gracht.
- Vooral in de Marktstrasse ziet u een aantal mooie gevels uit de 17de en 18de eeuw.
- Ook hier in Kirchheim was het de industrie die de ontwikkeling van de plaats stimuleerde.
- Vooral de textielfabrieken kwamen tot grote bloei.
- Van de bezienswaardige gebouwen moet allereerst de Stadtpfarkirche St. Martin genoemd worden.
- Het gotische koor met kleurrijke glas-in-loodramen is uit de 15de eeuw.
- Op de hoek van de Marktstrasse en de Max Eyth-Strasse staat het Rathaus, gebouwd in 1724.
- Het is één van de mooiste vakwerkraadhuisen in het zuiden van Duitsland.

Km 183 Uitrit 55. Wendlingen.	B313 Wendlingen.	
	B313 Nürtlingen.	

Wendlingen ± 14.500 inwoners.

- Gelegen aan de rivier de Neckar.
- Bekend is de Wallfahrtskirche uit de 13de eeuw.
- Watersportmogelijkheden op de Baggersee.
- Direkt na de uitrit wordt de rivier de Neckar gekruist die tot de plaats Plochingen is gekanaliseerd. We krijgen nu ook uitzicht op de Zwabische Alpen.
- Bij helder weer kan men naar rechts de 743 meter hoge "Hohenneuffen" zien (afstand 10 km.) met gele licht gekleurde oude muren van de vroegere gelijknamige burcht, gebouwd rond 1100.
- Was de grootste burcht van de Zwabische Alpen.
- In 1801 door de Fransen verwoest.
- Op de Hohenneuffen een prachtig uitzicht.
- Even voor de volgende uitrit een bruin bord langs de weg waarop met "Witte verf" de burcht "Teck" is aangegeven op de berg Teck (775 m).
- De burcht is duidelijk aan de rechterkant van de weg te herkennen.
  - **In Europees verband is de afspraak gemaakt dat toeristische bezienswaardigheden respectievelijk wetenswaardigheden met bruin gekleurde borden en witte letters/tekeningen zullen worden aangegeven.**
- Ook in Frankrijk en Italië heeft men hiermede een begin gemaakt.
- In Amerika is dit reeds jaren het geval.
- Is er op de aankondiging een dikke witte stip bij geplaatst, dan gaat het om een bijzonder bezienswaardigheid.
- Tevens is dan een toilet aanwezig evenals voldoende parkeerplaats en er is een telefoon in de directe omgeving beschikbaar.

Denkendorf. Km 188

Denkendorf

- Bekend is de kerk van het dorp, die grote kunsthistorische betekenis heeft. (Romaanse stijl).
- Het dorp is bereikbaar via de uitrit Esslingen.
- Even verder wordt het "Sulzbach viaduct" gepasseerd dat 365 meter lang en 42 meter hoog is.
- Het is één van de grotere bouwwerken in de Duitse snelwegen.

Km 189 Uitrit 54

Esslingen ± 92.000 inwoners

- In het drukke industriegebied langs de Neckar ten zuidoosten van Stuttgart ligt de stad Esslingen.
- Men zal u er ongetwijfeld met trots vertellen, dat de industrialisering van Württemberg halverwege de vorige eeuw hier begonnen is.
- Dat was met de stichting van de 'Maschinenfabrik Esslingen', waar in eerste instantie stoomlocomotieven en trams werden geproduceerd.
- Ook de oudste Sektkellerei van Duitsland met de firmanaam Kessler bevindt zich in deze stad.
- Dit bedrijf herinnert aan de wijnbouw, die vóór de komst van industrie van zeer groot belang was voor de stad en omgeving.
- Nog altijd overigens groeien de wijnranken tegen de helling tussen de stad en de hoger gelegen burcht.
- De kern van de drukke industriestad roept met een aantal historische gebouwen nog steeds de sfeer op van het verleden.
- Van bovenaf kunt u dat prachtig bekijken vanuit de Dicke Turm, een karakteristiek onderdeel van de Esslinger Burg.

Km 194 Uitrit 53b Stuttgart-Flughaven.	B27 Filderstadt.	

Stuttgart/Flughafen

- Op dit vliegveld landden vroeger ook luchtschepen.
- In 1908 verbrandde hier de Zeppeling "Z4".
- Er is een doorlopende tentoonstelling van oude vliegtuigen en helikopters.
- Aan de rechterkant van onze route nu de lange rij van "landingslichten" e.d.
- Op de achtergrond links wordt de televisiemast/zender van Stuttgart zichtbaar.
- De hoogte is 217 meter (incl. zendmast)

Fernsehturm

- De rit met de tram naar deze toren op de Hohe Bobser is op zichzelf al een sensatie.
- Langs de eerst nog bebouwde helling en later door de bosrand stijgt u geleidelijk aan steeds verder boven de stad uit terwijl er zich een interessant uitzicht ontwikkelt waarbij u een aantal van de markante gebouwen zult herkennen.
- De Fernsehturm heeft met de antenne erbij een hoogte van 217 m.
- De architect Fritz Leonhard ontwierp deze eerste TV zendmast van Duitsland die gebouwd werd in 1956.
- Vanaf 152 m hoogte hebt u bij helder weer een schitterend uitzicht over de omgeving.
- Onder het uitkijkplatform bevindt zich een restaurant.

Km Uitrit 53a	In aanbouw.	

Km 198 Uitrit 52b. Stuttgart-Derloch.	B27 Stuttgart.	
--	-----------------------	---

Stuttgart-Degerloch

- Tevens uitrit naar de universiteitsstad Tübingen (B27) 30 km. ten zuiden van Stuttgart.
- Het gebied tussen S. en Tübingen heet het "Schönbuch", het is het voormalige jachtterrein van de hertogen.
- Rechts van de weg nu het industrieterrein van de plaatsen Leinfelden en Echterdingen.
- Een sigarettenfabriek is zichtbaar evenals de voormalige speelkaartendrukkerij van Altenburge met daarnaast het "Spielkartenmuseum" met circa 10.000 verschillende spelen, en daarmee de grootse verzameling van Europa.
- Op dit belangrijke industrieterrein staan tevens een Renault fabriek en een bedrijf van Bosch (auto-elektrotechniek).
- Rechts van de weg de vlieghaven van Stuttgart, met verkeerstoren, hotels e.d.

Km 200 Uitrit 52a. Stuttgart-Möhringen.	
--	---

Stuttgart ± 582.000 inwoners.

- Kreeg reeds in 1160 stadsrechten Graaf Ulrich (1442-1480) liet een muur de stad bouwen.
- Onder Hertog Eberhard (1480-1496) werd het hoofdstad van het toenmalige Hertogdom.
- Napoleon verhief het Hertogdom tot Koninkrijk waarmee de stad "Koninklijk Residentie" werd.
- Vanaf het begin van de 20ste eeuw begon de stad als industriecentrum op te komen.
- In de tweede wereldoorlog is de stad zwaar gebombardeerd, doch nadien goed gerestaureerd.
- Ook de historische gebouwen zijn weer in de oude staat teruggebracht.
- Aan de Schlossplatz vinden we het oude en nieuwe Schloss, gebouwd in de periode dat Stuttgart residentie was.
- In het oude slot, gebouwd in de jaren 1553-1578 is het Landesmuseum gevestigd.
- Het nieuwe slot werd gebouwd in de jaren 1746-1807.
- Een belangrijke straat is de Neckarstrasse waaraan de Landesbibliotheek, het Staatstheater en het museum voor beeldende kunsten staan.
- Ten westen van het nieuwe slot vindt men de bijbehorende prachtige parken.
- Stuttgart is tevens een badplaats van betekenis door de geneeskrachtige bronnen in de omgeving.
- Na Boedapest zijn dit de rijkste bronnen van Europa.
- Dagelijks brengen 18 bronnen hier 18.000.000 liter geneeskrachtig water naar boven.
- De bronnen bevinden zich in de voorstad Cannstatt.
- Stuttgart is de tweede wijnbouwgemeenste, na Bad Durkheim aan de Weinstrasse, van Duitsland. Eigenaardig is dat de gemeente zelf ook wijnbouw pleegt.
- De stad heeft een 700-jarige wijnbouwgeschiedenis.

De A8 loopt nu een aantal kilometers over de Filder-Hochfläche.

- In dit gebied wordt "Filderkraut", een soort spitskool gekweekt, die wordt gebruikt voor de bereiding van zuurkool.

Autosnelweg A8

Deel 6

ABK Suttgart (A831) - ABK Leonberg (A81)

[Deel 1 - Salzburg - ABK Inntal \(A12\)](#)

[Deel 2 - ABK Inntal \(A12\) - ABK Munchen-Sud \(A99\)](#)

[Deel 3 - ABK Munchen-Sud A99 - ABK Munchen Eschenried A99](#)

[Deel 4 - ABK Munchen Eschenried \(A99\) - ABK Ulm \(A7\)](#)

[Deel 5 - ABK Ulm \(A7\) - ABK Suttgart \(A831\)](#)

[Deel 6 - ABK Suttgart \(A831\) - ABK Leonberg \(A81\)](#)

[Deel 7 - ABK Leonberg \(A81\) - ABK Karlsruhe \(A5\)](#)

[Begin van het document](#)

Km 206 Uitrit 51. Autobahn Kreuz: Stuttgart.	81	81 Konstanz – Bodensee	8
	A831	A831 Stuttgart.	

!!! ☒ 📄 Sindelfinger. Km 209	8
-------------------------------------	--

- Dan wordt het Autobahn Dreieck Stuttgart bereikt waar de A81 vanuit het noorden (Heilbronn) op de A8 uitkomt.

Sindelfingen ± 60.000 inwoners

- Zo'n 20 km ten zuidwesten van Stuttgart ligt de industriestad Sindelfingen.
- Met de hier gevestigde fabrieken zijn internationaal bekende firmanamen verbonden zoals Daimler-Benz en IBM.
- De moderne industriële ontwikkeling van de stad, die goed is voor meer dan 50.000 arbeidsplaatsen, heeft het karakter van de historische stadskern niet aangetast.
- Daar kan men over klinkerstraatjes nog wandelen langs de met bloemen versierde gevels van eeuwenoude vakwerkhuisen.
- Bij het Verkeersamt van de stad ontvangt u een prospectus met aanwijzingen voor een rondgang langs veel historische bezienswaardigheden; de route heet Stadtgeschichtliche Weg en begint bij het Alte Rathaus, gebouwd in 1478, een typisch voorbeeld van Schwäbische vakwerkbouw.
- U kunt deze oudste, tamelijk zeldzame stijl hier goed vergelijken met het Frankische vakwerk, want dat is kenmerkend voor het ernaast staande Salzhaus, gebouwd rond 1590.

Km 213 Uitrit 50. Leonberg-Ost.	8
--	--

Autosnelweg A8

Deel 7 ABK Leonberg (A81) - ABK Karlsruhe (A5)

[Deel 1 - Salzburg - ABK Inntal \(A12\)](#)

[Deel 2 - ABK Inntal \(A12\) - ABK Munchen-Sud \(A99\)](#)

[Deel 3 - ABK Munchen-Sud A99 - ABK Munchen Eschenried A99](#)

[Deel 4 - ABK Munchen Eschenried \(A99\) - ABK Ulm \(A7\)](#)

[Deel 5 - ABK Ulm \(A7\) - ABK Suttgart \(A831\)](#)

[Deel 6 - ABK Suttgart \(A831\) - ABK Leonberg \(A81\)](#)

[Deel 7 - ABK Leonberg \(A81\) - ABK Karlsruhe \(A5\)](#)

[Begin van het document](#)

Km 214 Uitrit 49. Autobahn Dreieck: Leonberg.			Heilbronn – Würzburg	
				

Rennstrecke Vaihingen

- Één der beste circuits van Europa.
- 25 bochten naar rechts en 15 naar links.
- Stijgingen resp. dalingen van 15 tot 11%.
- Als er niet geoefend wordt mag de baan worden bereiden door particulieren.
- De weg loopt nu door een bebost gebied dat het "Glemswald" heet.
- Dan over het "Rohrbachtal" viaduct, dat 357 meter lang is en 33 meter hoog.
- Op dit viaduct staat gebeiteld:
  - *"Deze brug is als teken van de vreedzame en op samenwerking gegrondvest.*
  - *God geve dat een ieder die over deze brug gaat, met deze wil is bezield.*
  - *Dan zal er nooit weer oorlog zijn".*

Km 216 Uitrit No 48 Leonberg/West	
--	---

Leonberg ± 30.000 inwoners.

- De oude kern heeft nog vele vakwerkhuien ook het oude stadhuis is bezienswaardig.
- In 1457 werd hier de eerste Württemberger Landdag gehouden.
- De laatste 20 jaar is de plaats uitgegroeid tot een moderne woon-/forenzenplaats van het nabij gelegen Stuttgart -waar veel congressen worden gehouden, hetgeen een gevolg is van de zeer goede bereikbaarheid via de hier samenkomende wegen uit het westen en noorden en het oosten.
- Bekend is het "Leonbergse-hondenras"
- Links van de weg, doch niet zichtbaar ligt het bekende rencircuit van de plaats Vaihingen.

Km 222 Uitrit No 47 Rutesheim	
--	---

- Links van de weg, in de door de A81 en A8 gevormde hoek, ligt de plaats Leonberg.

Km 226 Uitrit 46. Heimsheim.

Heimsheim

- De uitrit biedt de mogelijkheid het Würm- en Nagoldtal te bereiken.
- Het is ook een goede uitrit naar het centrum van het noordelijk deel van het Zwarte Woud.

De autobaan volgend komen we door een vruchtbare streek die "das Zaubergäu" heet.

- In dit gebied ligt direct rechts van de weg het dorp Perouse.
- Van het dorp zijn er slechts enkele huizen te zien.
- Het dorp heeft voor deze streek een bijzondere naam.
- We moeten de verklaring hiervoor zoeken in de geschiedenis en vinden die in het jaar 1699.
- In dat jaar moesten de Waldenser, aanhangers van een "lekensekte" stammende uit 12de eeuw, hun zuid-Franse vaderland verlaten
- Zij woonden in Perosa Argentina, in 't toenmalige Franse Piëmont.
- Als vluchtelingen vond zij hier een nieuw "vaderland" en in 1699 stichtten zij het dorpje Perouse.
- De groep bestond uit 1184 mensen, volgelingen van Petrus Valèds een rijke koopman uit Lyon, die in 1176 zijn rijkdom verkocht en koos voor een leven in armoede.
- Hij gebruikte zijn bezit om weldaden te bewijzen aan de armen.
- Hij vertaalde gedeeltes van de Bijbel, in de gewone volkstaal, waardoor hij navolgers kreeg.
- Dit bracht hem in moeilijkheden met de Rooms kerk, daar hij zich keerde tegen de leer over zielmissen, vagevuur, eed en oorlog.
- De vestiging in Duitsland speelde zich dus af in de periode van de vervolging van de Hugenoten.

Pforzheim. Km 238

Km 240 Uitrit 45. Pforzheim-Ost.	B10 Pforzheim.	
	B10 Mühlacker.	

Pforzheim Ost

- Opnieuw wordt de B10 gekruist.
- Het bosrijke gebied rechts van de weg is het "Hagenschiesz", dat tussen de snelweg en het prachtige dal van de rivier de Würm ligt.

Pforzheim 23 februari 1945.

- Het was tien minuten voor acht in de avond toen op die februaridag in 1945 Britse bommenwerpers boven de stad verschenen.
- De aanval, die nog geen half uur duurde, zou de hele stad in een puinhoop veranderen.
- Negen dagen lang brandde de stad; veel inwoners die de bommenregen nog wel overleefd hadden, kwamen in de schuilkelders door rookverstikking om het leven.
- Ongeveer 18.000 doden, dat was de trieste balans van de fatale luchtaanval.
- De Amerikanen die in juli 45 de bezetting van de stad overnamen van de Fransen, waren diep onder de indruk van de metershoge puinhopen.
- In een van de berichten uit die tijd staat het volgende te lezen, "Pforzheim heeft op 23 februari 1945 opgehouden te bestaan".
- De eens zo bloeiende stad is een spookstad geworden.
- Het is te betwijfelen of Pforzheim ooit nog weer opgebouwd kan worden.'
- Een hoge Amerikaanse officier gaf de Pforzheimers het volgende advies: 'Laat de puinhopen voor wat ze zijn.
- Laat de ruines staan.
- Bouw een dam in de rivieren de Nagold, de Enz en de Würm om met een stuwmeer het puin te bedekken.
- Aan de oevers van dit stuwmeer kan dan een nieuwe stad gebouwd worden.'
- Het advies werd niet opgevolgd.
- Jarenlang duurde het puinruimen en in de jaren vijftig bouwde men het nieuwe Pforzheim op de plaats van de oude, verwoeste stad.

Km 244 Uitrit 44. Pforzheim-Nord.	B294 Pforzheim.	
	B294 Bretten.	

Het klooster van Hirsau

- Een Duitse bisschop in Noord-Italië bracht het gebeente van de heilige Aurelius als een kostbaar relikwie naar het dal van de Nagold.
- Daar gaven zijn verwanten, de graven van Calw, hem een stuk grond om een kerkje te bouwen en de stoffelijke resten van St. Aurelius te begraven.
- Toen de kerk er stond, kwamen de eerste monniken.
- Ze hadden het niet gemakkelijk in die eerste tijd; het klooster had te lijden van vijandige troepen, brand en besmettelijke ziektes.
- Een succesvolle periode beleefde het klooster Hirsau met de beroemde abt Wilhelm.
- Toen hij naar Hirsau kwam, waren er slechts 15 monniken om hem te begroeten.
- Wilhelm von Hirsau slaagde er binnen enkele jaren in de kloostergemeenschap nieuw leven in te blazen.

Noordelijk Zwarte Woud

- Het noorden van het Zwarte Woud wordt nog altijd gekenmerkt door uitgestrekte donkere naaldbossen.
- Door het middelgebergte met toppen boven de 1000 meter lopen smalle boswegen met veel stijgingen en bochten.
- Sommige plaatsen, zoals Baden-Baden, Bad Herrenalb en Bad Wildbad, waren al in een ver verleden bij vele buitenlandse gasten bekend.
- Historie en cultuur bepaalden het karakter van een aantal belangwekkende steden, zoals Karlsruhe en Freudenstadt.
- Vanaf de Schwarzwald Hochtrasse hebt u op verschillende plaatsen een indrukwekkend uitzicht over de brede Rijnvlakte.
- De naam van het gebied spreekt tot de verbeelding en doet denken aan sprookjes en oude verhalen: het Zwarte Woud.

Km 249 Uitrit 43. Pforzheim.	B10 Pforzheim.	
	B10 Karlsruhe.	

Pforzheim West

- Hier kruist de snelweg de B10 de oude weg van Karlsruhe naar Augsburg.
- Over deze B10 bereik men vanaf de uitrit, de stad Pforzheim, rechts van de snelweg.
- Als u de stad binnenkomt helemaal aan de noordoostpunt van het Zwarte Woud ziet u de naam op een groot rond gouden bord: Pforzheim (275 m; 115.000 inw.).
- Het meest kenmerkende van de plaats heeft zich daarmee gemanifesteerd: Pforzheim, de poort tot het Zwarte Woud, wil vooral de goud-en-zilverstad zijn.
- De gunstige ligging leidde ertoe dat de Romeinen hier al een nederzetting vestigden.
- Zij gaven de stad ook haar naam: Portus.

Pforzheim ± 115.000 inwoners.

- Gelegen op het punt van samenvloeiing de rivieren de Enz, Nagold en Würm.
- De stad is bekend om de uit de 18de eeuw stammende goudsmeedkunst, waaruit tevens de sieraadindustrie is voortgekomen.
- Ruim 400 bedrijven houden zich hiermee bezig, hetgeen inhoudt dat, deze tak van industrie aan velen werkgelegenheid biedt.
- Ook de uurwerkindustrie is van betekenis.
- In het Rechlinhaus bevindt zich het sieraadmuseum dat meer dan 1000 stukken bezit, gemaakt in een periode van meer dan 4000 jaar.
- Tevens treft men hier vondsten aan uit de Romeinse en Keltische tijd.
- In het dal van de rivier de Würm, op enige afstand van de stad, bevindt zich de grootste en mooiste alpentuin van Zuid-Duitsland.
- In de nacht van 23 op 24 februari 1945 werd de stad zwaar gebombardeerd waarbij 16.000 slachtoffers waren te betreuren.
- De snelweg loopt ten noorden van de stad, doch voor de volgende uitrit buigt de weg naar het zuidoosten.

**Km 261 uitrit 42.
Karlsbad (Pinsgau)**

Uitrit Karlsbad

- De uitrit is belangrijk voor het verkeer vanuit het oosten komend naar de plaats Ettlingen.
- Ook voor een tocht door het prachtige dal van de rivier de Alb naar de plaatsen Bad Herrenal en Gernsbach is dit de juiste uitrit.
- Het riviertje de "Pfinz" wordt gekruist.
- Het gaf haar naam aan het hierboven genoemde gebied.
- De weg voert nu door een gebied met prachtige bossen en zo nu en dan kan men genieten van mooie uitzichten

De koekoeksklok

- De koekoeksklok, een van de symbolen van het Zwarte Woud, is een mooi voorbeeld van de ontwikkeling van fijn mechanisch werk - van oudsher een belangrijke bron van inkomsten in dit gebied.
- De eerste houten klokken werden rond 1667 vervaardigd; omstreeks 1800 waren het er al meer dan 100.000 per jaar en werden ze over de hele wereld verkocht.
- Er ontstonden steeds meer typen klokken, zoals trompet- en fluitklokken, schilderijklokken, koekoeksklokken, tafelklokken en staande klokken.
- De onderdelen hiervoor werden door ambachtslieden gemaakt, die zich toededen op de vervaardiging van één enkel onderdeel, zoals kasten, radertjes, wijzerplaten, wijzers of tandwielletjes.
- In 1851 werd de eerste klokkenfabriek in Lenzkirch geopend, en daarna volgden ook andere klokkenfabrieken in Neustadt, Furtwangen en Triberg en omgeving.
- Het werk van de gespecialiseerde ambachtslieden werd geleidelijk aan overgenomen door de fabrieken en er ontstond een netwerk van klokkenhandelaars, die in heel Europa en daarbuiten hun steunpunten hadden.
- De grootste fabrieken stonden - en staan - in Schramberg en Villingen-Schwenningen.
- Jaarlijks worden hier ca. 300.000 koekoeksklokken geproduceerd door bedrijven als Wehrle, Kienzle, Mauthe en Junghans - waar overigens ook 'gewone' klokken en horloges gemaakt worden.

Van houten koekoeksklokken tot moderne atoomklokken

- Langs de Deutsche Uhrenstrasse, die door de mooiste vakantiegebieden van het Zwarte Woud voert, zijn interessante musea en bezienswaardigheden te vinden.
- U krijgt er een beeld van de geschiedenis van de klokkenmakerij in dit gebied.
- In totaal is de Deutsche Uhrenstrasse 320 km lang (aangegeven door middel van een bord met een wijzerplaat tegen een bruine achtergrond).
- De route begint en eindigt in Villingen-Schwenningen en is ca. 35 km. lang.

Een sage uit het Schwarzwald

- In het Schwarzwald leefde eens een kolenbrander die diep in de bergen zilver had ontdekt.
- Zo verzamelde hij een grote schat.
- Op een dag was er een koning, verdreven uit zijn rijk, die zei: 'Als iemand mij helpt, maak ik hem hertog en ik geef hem mijn dochter tot vrouw'.
- Dat hoorde de kolenbrander.
- Hij gaf de koning van zijn schatten, en zo werd hij de eerste hertog van Zähringen.

Km 267 uitrit 49. Autobahn Dreieck: Karlsruhe.		 Frankfurt.	
		 Basel.	